

جریان شناسی گروه‌های تکفیری در مصر

وحید مرادی

در تاریخ معاصر مصر گروه‌های جهادی متعدد با اندیشه‌های تکفیری ظهور و بروز داشته‌اند که همگی آنها در اهداف، ابزارها و راهبردها دارای اشتراکات بسیار هستند.

1. سیر تاریخی پدیده تکفیر

امروزه پدیده تکفیر گرایی و ظهور جریان جهادی- تکفیری یکی از چالش‌های اساسی جهان اسلام به شمار می‌آید. جریان‌های تکفیری بر این باور هستند که حق و حقیقت تنها در اندیشه و عمل آنها خلاصه می‌گردد، لذا هر کس خلاف آنها عمل کند کافر، مشرک و مهدورالدم است. اگر چه، این خط فکری از ابتدای پیدایش تاکنون مراحل و نسل‌های متعددی را پشت سر گذاشته است که به صورت خلاصه به شرح زیر می‌باشد:

نسل اول اندیشه‌های تکفیری در ادبیات سنتی اهل سنت پدیدار شد و دارای ضوابط خاصی بود؛ به گونه‌ای که اولاً به حوزه مدنی محدود می‌شد و ثانیاً به راحتی نمی‌شد حکم کافر را بر اشخاص تحمیل نمود، لذا به ندرت افراد تکفیر می‌شدند. همزمان با ظهور القاعده دومین نسل جریان تکفیری پا به عرصه وجود نهاد که دامنه تکفیر خود را از اجتماع به صحنه سیاست گستراند و بیشتر جنبه سیاسی به خود گرفت.

در این دوران حکام سیاسی و جریان تشیع به عنوان اصلی‌ترین مخاطبان اندیشه تکفیری معرفی شدند. در این دوره همچنین به علت توسعه دایره تکفیر با کوچک‌ترین احتمالی می‌توان حکم تکفیر را بر افراد اطلاق نمود. این در حالی است که در نسل سوم تکفیر که طی مهروموم‌های اخیر و در قالب گروه‌هایی مثل داعش و هم‌پیمانان آن بروز کرده است، اندیشه تکفیر به کل جامعه و گروه‌های اجتماعی تسری یافته است. در نتیجه آنها با توده مردم درگیر شده و رسانه هم به کمک آنها آمدند تا طبق قاعده «نصر به رعب» وحشت را در عرصه عمومی گسترش دهند. در این نسل، اول شیعه بعد اهل سنت غیر تکفیری و در مرتبه آخر غرب دشمن تلقی می‌گردند. [1]

جریان جهادی - تکفیری در مصر نیز به موازات مراحل که بر این پدیده گذشته است، تاکنون سه نسل متفاوت را تجربه کرده است. [2] اولین نسل جریان جهادی تکفیری در مصر را می‌توان «گروه‌های مادر» نامید که شاخص‌ترین آنها عبارت بودند از «جماعه الاسلامیه» و «سازمان الجهاد». این جریان پس از یک دوره فعالیت محدود توسط دستگاه امنیتی مصر مهار شده و در قالب شعار «بازنگری» به فعالیت‌های مسالمت‌آمیز و حزبی روی آوردند. [3] در دوران بعد از انقلاب 25 ژانویه 2011 م نیز از فضای باز سیاسی استفاده کرده و در قالب احزاب رسمی به فعالیت پرداختند. اگر چه شرایط ملتهب بعد از عزل محمد مرسی باعث شد تا برخی طیف‌های درون این گروه‌ها راه‌حل مشکلات کشور را در اقدامات مسلحانه بجویند. [4]

نسل دوم جریان جهادی - تکفیری در مصر همزمان با شکل‌گیری اندیشه «جهاد جهانی» در سال 1998 م و آغاز به کار «جبهه جهان اسلامی برای جنگ با یهود و صلیبی‌ها» به رهبری اسامه بن‌لادن، ایمن الطواهری و ... پدیدار شد. [5] در این برهه از زمان، آن دسته از رهبران و اعضای نسل اول جهادی که قائل به بازنگری نبودند، پس از گذراندن دوران محکومیت خود، مجدداً دست به سلاح برده و در قالب «سازمان القاعده» سازمان‌دهی شدند.

اگر چه اقدامات و فعالیت‌های این نسل به لحاظ کمی و کیفی قابل‌مقایسه با نسل قبل نبود و لذا باعث تمرکز سازمان‌های امنیتی مصر و هم‌پیمانان منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای آن برای مقابله با این جریان گردید؛ اما نسل سوم جریان جهادی- تکفیری در مصر برخلاف نسل‌های پیشین خود، دارای ماهیت خاصی است که به اعتقاد بسیاری از تحلیلگران بایستی «نسل خشونت پراکنده» نامیده شود، مبتنی بر تشکیل هسته‌های پراکنده کوچک با الگوگیری از شبکه‌های عنکبوتی و بهره‌گیری از انقلاب اطلاعات و ارتباطات است. [6]

اگر چه نباید از نظر دور داشت که اقدامات این نسل عموماً به صورت نقطه‌ای و دارای تأثیرات محدود است. با این حال، نسل سوم جریان جهادی- تکفیری در مصر دارای یک رشته شاخصه‌های منحصر به فرد و متمایز از نسل‌های پیش از خود است که در ادامه به آنها اشاره خواهد شد:

- داشتن انگیزه بالا برای انتقام؛ زیرا به اعتقاد این نسل، اولاً اسلام و مسلمانان با توطئه دستگاه‌های حکومتی و جریان‌های سکولار از عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کنار گذاشته شده‌اند.

ثانیاً طی دو سال اخیر و بعد از عزل محمد مرسی در مصر نیز اسلام‌گرایان مورد آزارهای فراوان فرار گرفتند که اوج آن در ماجرای کشتار وحشیانه میدان «رابعه العدویه» و «النهضة» نمایان گردید. لذا بایستی انتقام این مسئله از دست‌اندرکاران آن گرفته شود.

محوریت «گفتمان مظلومیت بزرگ»؛ که بر اساس آن اسلام‌گرایان مظلومان بزرگ تاریخ هستند و بایستی برای رفع ای ظلم به پا خیزند. حال آنکه سابقاً محرک آنها برای هر اقدامی احیای «دولت اسلامی» و «اجرای شریعت اسلامی» بود.

- تلاش مستمر برای تشکیل «حکومت اسلامی»؛ به‌ویژه پس از موفقیت داعش در اشغال برخی مناطق عراق. لازم به ذکر است که تا قبل از ظهور داعش، این مسئله تنها به‌عنوان یک ایده‌آل برای گروه‌های مذکور مطرح بود، اما هیچ اقدام جدی و عملی در راستای محقق نمودن آن انجام نمی‌دادند.

- حمایت از آرای شرکت‌کنندگان در انتخابات دموکراتیک؛ که منظور آنها انتخاب محمد مرسی نامزد اخوان المسلمین است. گروه‌های تکفیری مصر تا قبل از انقلاب 2011 م هرگونه شرکت در انتخابات را به دلیل داشتن رنگ و بوی غربی، حرام می‌دانستند، اما پس از انتخاب محمد مرسی، انتخابات را به‌عنوان مقدمه‌ای برای تشکیل حکومت اسلامی لحاظ کردند.

- حمایت از اقدامات داعش در عراق و سوریه و اعزام نیرو به این مناطق؛ بعلاوه اینکه گروه‌های تکفیری مصر استقبال خوبی برای تقلید و اجرای اقدامات داعش در مصر از خود نشان می‌دهند.

- دارا بودن قدرت بسیج اجتماعی؛ به‌ویژه در میان مخالفان اسلام‌گرای دولت و مردم مناطق دور افتاده و کمتر توسعه یافته مصر همچون صحرای سینا و استان‌های واقع در منطقه الصعيد.

3. جریان‌های تکفیری در مصر

گروه‌های جهادی- تکفیری در مصر را می‌توان بر اساس معیارهای جغرافیایی و مناطق نفوذ آنها تقسیم‌بندی نمود. بر این اساس، مناطق عمده حضور گروه‌های تکفیری عبارت‌اند از: شبه‌جزیره سینا، قاهره و دلتا که در ادامه توضیحاتی پیرامون آنها ارائه خواهد شد.

1.3. گروه‌های تکفیری- جهادی در شبه‌جزیره سینا

صحرای سینا طبق برخی آمارهای تأیید نشده، 7 هزار جهادی مسلح را در خود جای داده است که در بیش از 20 گروه جهادی در این منطقه پراکنده شده‌اند و اکثر این گروه‌ها به جدیدترین سلاح‌ها مجهز بوده و آموزش‌های نظامی در بالاترین سطح می‌بینند و برخی از عناصر این گروه‌ها کسانی هستند که آموزش‌های بین‌المللی در زمینه فنون جنگی و نظامی کسب کرده‌اند.

عمده این گروه‌ها در «جنوب رفح» و «شیخ زوید» و «شرق العریش»، «لحفن»، کوه «الحلال» و کوه‌های «سانت کاترین» تمرکز دارند. اکثر آنها سلاح‌های پیشرفته‌ای نظیر ضدهوایی‌ها، تانک‌ها و تیربارهای گرینوف در اختیار دارند که عمده آنها یا از سودان از طریق دریای سرخ و یا از لیبی به این منطقه قاچاق شده است. با این‌حال علی‌رغم حضور نسبتاً طولانی گروه‌های سلفی در سینا اما وضعیت آنها در این منطقه بسیار ابهام‌آلود است؛ زیرا کنترل امنیتی شدید در سال‌های اخیر اجازه نداده است که مطالعات میدانی گسترده‌ای در سینا صورت بگیرد. علاوه بر این، پراکندگی شدیدی در بین گروه‌های سلفی جهادی و تکفیری وجود دارد به‌گونه‌ای که اکثر آنها در قالب هسته‌های کوچک با نفرات کم فعالیت می‌کنند و همین مسئله شناخت رویکردها و تعداد اعضای این گروه‌ها را با دشواری‌هایی روبه‌رو می‌سازد.

این گروه‌ها عمدتاً به لحاظ نحوه پیدایش و شکل‌گیری، اهداف و راهبردها دارای اشتراکات بسیاری هستند. به‌طورکلی، ظهور این گروه‌ها در سینا ناشی از اتخاذ سیاست‌های سرکوب‌گرایانه و حاشیه‌ای نظام‌های حاکم مصر در دهه شصت و هفتاد میلادی و آشنایی اسلام‌گرایان سینا با گروه‌های تکفیری در منطقه صعید و دلتای نیل است. [7]

نخستین گروه تکفیری در سینا به نام «جماعت توحید و جهاد» در سال 2004 م اعلام موجودیت کرد و در همان ابتدا اقدام به اجرای چند پروژه تروریستی در «شرم الشیخ» واقع در جنوب سینا نمود. این اقدام باعث شد تا دستگاه امنیت مصر به مقابله با آن بپردازد که در نتیجه آن تعداد بسیاری از عناصر این گروهک به شهر رفح در فلسطین گریختند. در آنجا گروه «سربازان انصار ا» را پایه‌گذاری کردند، اما به دلیل برخوردهایی که در سال 2009 م با نیروهای حماس پیدا کردند، ناگزیر به خروج از فلسطین و انتقال به سینا شدند. در این برهه از زمان گروهی از جهادی‌های غزه نیز به آنها پیوستند و هسته مرکزی مهم ترین گروه‌های جهادی سینا شامل «مجلس شورای مجاهدین- اکناف بیت‌المقدس»، «انصار بیت‌المقدس» و برخی گروه‌های کوچک مثل «سلفیت جهادی در سینا» را بنا نهادند. [8]

این گروه در ژوئیه 2012 م و همزمان با هدف قراردادن یک خودروی گشتی اسرائیلی اعلام موجودیت نمود. این گروه طی بیانیه‌های بعدی خود اذعان کرد که هدفش تنها رژیم صهیونیستی است و به هیچ‌عنوان با دولت‌های عربی مواجهه نخواهد داشت. گروهک اکناف بیت‌المقدس تا این برهه از زمان هنوز رویکرد واضح و شفاف‌تری از خود ارائه نکرده بود و در اکتبر 2012 م طی صدور نوزدهمین بیانیه خود چنین ادعا کرد: «ما به‌عنوان جریان‌سلفی - جهادی، عقیده ما همان عقیده اهل سنت و جماعت و روش ما پیروی از کتاب خدا و سنت سلف صالح است و با هرچه که مخالف اجرای شریعت اسلامی باشد مبارزه خواهیم کرد. این در حالی است که دشمن اصلی ما اسرائیل و نه مسلمانان است». [9] یا گذشت دو سال از شروع فعالیت این گروه عمده فعالیت‌های آن علیه اسرائیل و در داخل خاک غزه صورت گرفته و تاکنون تعرضی به نیروهای نظامی و امنیتی مصر نداشته است. به‌گونه‌ای که حتی در خلال جنگ اخیر غزه، گروه جهادی اکناف بیت‌المقدس فعالیت گسترده‌ای علیه مواضع اسرائیلی انجام داد. نکته قابل‌توجه در مورد این گروه عبارت است از اینکه گروهک اکناف برخلاف دیگر گروه‌های جهادی در سینا چندان حمایتی از محمد مرسی و اخوان المسلمین نمی‌نماید. [10] اما نکته آخر در مورد این گروه تمایل و گرایش آن به داعش است. گروهک اکناف بیت‌المقدس در فوریه 2014 م طی صدور بیانیه‌ای ضمن احترام به ایمن الظواهری، حمایت کامل خود را از ابوبکر البغدادی خلیفه خود خوانده داعش اعلام کرد. [11]

• انصار بیت‌المقدس

انصار بیت‌المقدس به‌عنوان بزرگ‌ترین و فعال‌ترین گروه جهادی مصر است که اولین بار در سال 2012 م طی صدور بیانیه‌ای مبنی بر پذیرش مسئولیت انفجار خط لوله انتقال گاز مصر به رژیم صهیونیستی اعلام موجودیت نمود و اخیراً با داعش بیعت کرده است. این گروهک تروریستی عمده تمرکز عملیاتی خود را در استان‌های سینای شمالی و جنوبی، الشرقیه و سوئز قرار داده و به‌طور ویژه اعضای آن در روستاهای الماسوره در رفح، الخروبه و السکاسکه و الوادی الاخضر در شیخ الزوید، الزمرع در منطقه العریش و همچنین روستاهای بغداد، المغاره، جبل الحلال، جوز ابی رعد، ام شیحان در مرکز سینا و روستاهای الخروم و الرویسات در جنوب سینا حضور فعال دارند. [12]

انصار بیت‌المقدس همچون دیگر گروه‌های سلفی جهادی بسیار متأثر از اندیشه‌های «سید قطب» است. علاوه بر این، برخی کتب ناشناخته همچون «اداره التوحش» (مدیریت وحشی‌گری) از نویسنده‌ای به نام «ابوبکر ناجی» که در 100 صفحه به رشته تحریر در آمده است، نیز از دیگر منابع اندیشه‌ای این گروهک محسوب می‌شود. به‌صورت کلی می‌توان ادعا نمود که به اعتقاد این گروه، جهاد با دشمن نزدیک (العدو القریب) که شامل دولت و ساختارهای مرتبط با آن از جمله ارتش، پلیس و نیروهای امنیتی، به دلیل

حمایت آنها از رژیم صهیونیستی واجب عینی است.

لازم به ذکر است که هدف اولیه این گروه در ابتدا تلاش برای آزادسازی بیت‌المقدس از اشغال صهیونیست‌ها بود و علت نام‌گذاری آن به این عنوان نیز همین است، اما به تدریج با رسوخ اندیشه‌های القاعده و جهاد جهانی این مسئله کم‌رنگ شد و با سقوط حکومت اخوان المسلمین هدف خود را جهاد در داخل مصر و با حکومت برآمده از کودتای ارتش معرفی نمود. [13] از جمله اقدامات تروریستی گروهک انصار بیت‌المقدس طی سه سال گذشته می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

انفجار در لوله‌های انتقال گاز به رژیم صهیونیستی

ربودن 25 توریسم چینی و معاوضه آنان با زندانیان بدوی صحرای سینا

حمله به ایست‌های بازرسی و پاسگاه‌های مرزی مصری در صحرای سینا و صحرای غربی مصر

درگیری‌های متعدد با ارتش در صحرای سینا و کشتن صدها نیروی نظامی

تلاش برای ترور وزیر کشور مصر در سپتامبر 2013 م

انفجار ساختمان اداره امنیت استان‌های قاهره، دقهلیه، جنوب سینا، بنی سویف و اسماعیلیه.

ترور مسئول پرونده اخوان المسلمین در سازمان امنیت مصر در نوامبر 2013 م

در مجموع می‌توان ادعا نمود که اقدامات این گروهک تروریستی باعث تشدید اوضاع امنیتی در صحرای سینا به ویژه مناطق رفح و غزه گردیده است که از جمله نشانه‌های آن تشدید فشار امنیتی بر مردم این منطقه و تصمیم دولت مصر برای ایجاد منطقه حائل در مرز میان مصر و فلسطین می‌باشد.

گروه‌های تکفیری کوچک

علاوه بر گروه‌های فوق که بیشترین تحرکات را در صحرای سینا دارند، برخی گروه‌های کوچک نیز وجود دارند که به صورت محدود و مختصر و یا عمدتاً در قالب همکاری با دیگر گروه‌ها دست به اجرای

اقدامات تروریستی در صحرای سینا می‌زنند. در این راستا، جماعت موسوم به «سلفیت جهادی در سینا» مهم‌ترین گروه کوچک جهادی است که با ربایش هفت سرباز مرزبان ارتش مصر نام خود را در رسانه‌های مصری بر سر زبان‌ها انداخت. [14] این گروه تروریستی همچنین بعد از عزل محمد مرسی از ریاست جمهوری اقدام به انتشار دو بیانیه مجزا علیه نیروهای ارتش و تهدید به انتقام‌گیری از آنها نمود. [15] صدور بیانیه‌های مشترک از سوی این گروهک تروریستی با گروهک انصار بیت‌المقدس باعث شده تا برخی مدعی ارتباط این دو گروهک با یکدیگر باشند.

2.3. گروه‌های تکفیری- جهادی در قاهره و وادی نیل

پیدایش گروه‌های اسلام‌گرای افراطی در منطقه موسوم به «قاهره بزرگ» نتیجه مستقیم سرکوب اعتراضات اعضای اخوان المسلمین و هم‌پیمانان آن بعد از عزل محمد مرسی در اوت 2014 م است. در این راستا، بسیاری از تحلیلگران مسائل جنبش‌های اسلامی بر این باورند که نخستین هسته‌های شکل‌دهنده این گروه‌ها در تحصن 45 روزه میدان رابعه العدویه تشکیل گردید که به حادثه خونین «میدان رابعه» معروف شد. در تحلیل گفتمان حاکم بر این گروه‌ها به وضوح می‌توان حالتی از دوگانگی اصلاح‌طلبانه- رادیکال که همراه با حس مظلومیت است را مشاهده نمود. این ویژگی در میان گروه‌های فعال در استان‌های قاهره و «وادی نیل» به صورت مشترک یافت می‌شود که مهم‌ترین آنها به لحاظ تعداد و گستردگی عملیات تروریستی گروهک اجناد مصر می‌باشد. گروه‌های دیگری نیز وجود دارند که عمدتاً توسط جوانان معترض اخوانی تشکیل شده و به سرعت توسط سرویس امنیتی مصر منهدم می‌گردند.

گروهک «اجناد مصر»

اجناد مصر در سومین سالگرد انقلاب 25 ژانویه 2011 م طی صدور بیانیه‌ای در پایگاه‌های جهادی اعلام موجودیت نمود. [16] همزمان این بیانیه در صفحه متعلق به این گروه در شبکه اجتماعی «فیس‌بوک» که همان روز ایجاد شده بود، منتشر گردید. در این گروهک اجناد از راه‌اندازی کمپین انتقامی «قصاص حیات است» با هدف ضربه زدن به نیروهای امنیتی و حمله به اماکن و مقرهای آن خبر داد. [17] و بلافاصله یک رشته انفجارهای پی‌درپی توسط عناصر این گروهک در مقابل ساختمان اداره امنیت قاهره، ایستگاه مترو دقی، پاسگاه منطقه الهرم و تیراندازی به خودروی گشتی خیابان الهرم به وقوع پیوست.

اگر چه در ابتدا گروهک انصار بیت المقدس مسئولیت این اقدامات را بر عهده گرفت، اما اندکی بعد با صدور بیانیه ای از گروهک اجناد عذرخواهی کرد و این گروهک را مسئول اصلی این اقدامات معرفی نمود؛ به گونه ای برخی بر این باورند که این دو گروه تروریستی دارای روابط عمیق و گسترده ای با یکدیگر هستند. [18] در حادثه دیگری که روز هفتم فوریه 2014 به وقوع پیوست و به موجب آن چند تن از عناصر پلیس قاهره کشته و زخمی شدند، گروهک انصار در صفحه مخصوص خود مسئولیت این اقدام را بر عهده گرفت، اما ساعاتی بعد گروه دیگری موسوم به «ولع» که توسط اعضای اخوان المسلمین تشکیل شده است، انجام عملیات مذکور را به خود منتسب نمود.

این در حالی است که شواهد و قرائن نیز حکایت از اجرای این اقدام تروریستی توسط اعضای «ولع» داشته و همین مسئله گویای وجود روابط میان این دو گروهک نیز می باشد. [19] علاوه بر این، با توجه به حوزه عملیاتی این گروهک که در استان های «قاهره»، «جیزه» و مناطق پیرامونی آنها می باشد، برخی از تحلیلگران بر این باورند که این گروهک با گروهک سلفی «حازمون»، وابسته به شیخ حازم ابو اسماعیل از رهبران سلفی مسلک اخوان المسلمین که در استان جیزه فعالیت دارد نیز مرتبط و هماهنگ است. [20]

جمع بندی

ظهور نسل سوم گروه های تکفیری در مصر را باید به مثابه هشدار جدی برای تلاش رهبران داعش برای باز کردن جبهه جدیدی در قاره آفریقا قلمداد نمود. در حال حاضر، گروه های همسوی بسیاری در کشورهای مصر، لیبی، تونس، الجزایر و ... وجود دارند که با داعش بیعت کرده و آمادگی خود را برای حرکت در مسیر آرمانهای داعش اعلام کرده اند. این مسئله که در مصر و لیبی نمود برجسته تری نسبت به دیگر مناطق داشته است، پتانسیل بالایی را برای انتقال جبهه درگیری های از آسیا به آفریقا و یا فعالیت همزمان در هر دو منطقه و همچنین امکان هم افزایی و توسعه فعالیت های تروریستی را برای داعش فراهم آورده است. در حال حاضر دولت مصر به صورت جدی تلاش های خود را برای مقابله با جریان های تکفیری در سینا معطوف نموده است.

[1] فقه تكفير و تحولات آن در اندیشه معاصر اهل سنت (پایگاه اطلاع رسانی موسسه پژوهشی فرهنگی فهیم)

[2] الوطن، رويترز: مصر تواجه خطر الجيل الثالث من الإرهابيين... والتطرف أكبر تحديات السيسي، السبت 26 أبريل 2014، بازيا بی در:

<http://elwatannews.com/news/details/469995>

[3] مجلس شوری الجماعة الإسلامية، بیان وقف الأعمال القتالية، 5 جولای 1997.

[4] مصراوي، الجماعة الإسلامية تختار "البناء والتنمية" اسما لحزبها الجديد، 20 ژوئیه 2011، بازيا بی در:

http://www.masrawy.com/news/Egypt/Political/2011/08/20/islamic_party.aspx

[5] محمد أبو رمان، تنظيم "القاعدة" والإنترنت... تدشين "الجيل الثالث" من الجهاديين، ص 2، السياسة الدولية، آوریل 2010، بازيا بی در:

<http://www.ahramdigital.org.eg/article.php?id=147976&eid=6738>

[6] الشرق الأوسط، مصر: المؤبد لأربعة متهمين فى قضية تفجيرات الأزهر وعبدالمنعم رياض، 21 أغسطس 2007، بازيا بی در:

http://classic.aawsat.com/details.asp?cat=433556#.U-3JfG_tT00

[7] الأخبار اللبنانية، "أى علاقة بين الإخوان و الجماعات المسلحة فى شمال سيناء؟"، إسماعيل الإسكندراني، 26 أغسطس 2013:

<http://www.al-akhbar.com/node/189566>

[8] پیشین.

[9] مركز ابن تيمية للاعلام، بيان من مجلس شورى المجاهدين - أكناف بيت المقدس، إلى الأمة الإسلامية و علمائها، 10 أكتوبر 2012.

[10] الشيخ أبو بلال الشامي، حاجتنا للمراجعة واليقظة في وجه مخططاتهم، مجلس شورى المجاهدين - أكناف بيت المقدس، 5 يوليو 2013.

[11] مجلس شورى المجاهدين - أكناف بيت المقدس، "لا تسبوا أهل الشام و لكن سبوا ظلمتهم"، بيان من مجلس شورى المجاهدين حول ما يحدث في سوريا، 2 فبراير 2014.

[12] بوابه الحركات الاسلاميه، أنصار بيت المقدس... صراع الاحتواء بين "القاعدة" و"داعش"، 23 أبريل 2014، بازيا بي در:

<http://www.islamist-movements.com/2484>

[13] ديدبان، انصار بيت المقدس؛ مهتمين هم پيمان داعش در مصر.

[14] أنصار بيت المقدس، بيانہ " إلى أهلنا وأحبنا في سيناء"، 8 جولای 2014.

[15] كليب تصويری، تشكر سربازان آزاد شده از انصار بيت المقدس و سلفيه جهادی در سيناء، بازيا بي در:

<http://www.youtube.com/watchv=AfInGG71gIM>

[16] السلفية الجهادية في سيناء، بيانہ تحت عنوان "فإن انتهوا فلا عدوان إلا على الظالمين"، 4 أكتوبر 2013.

[17] أجناد مصر، بيان شماره 1، "ولكم في القصاص حياة يأولى الألباب لعلكم تتقون"، 24 ژانويه 2014.

[18] <http://www.youtube.com/watchv=AgT1FY0oEWM>

[19] المصرى اليوم، بالصور... حركة ولع تعلن مسئوليتها عن انفجار كوبرى الجيزة: بداية وليست نهاية، 7 فوريه 2014، بازيابى در:

<http://www.almasryalyoum.com/news/details/389923#>

[20] اليوم السابع، خلافات كيانات العنف على تبني العمليات تكشف تخطيطها... "أجناد مصر" تحذف بيان تبنيها لتفجير الجامعة بعد نشره، 4 آوريل 2014، بازيابى:

<http://m.youm.7com/News.phpNewsID=1595470>

منبع: سايت مسلمنا